

Hana Bartecká, Zdeňka Vlčková, Jana Virágová

Alexandra R. Kapur-Fic, Thailand. Buddhism, Society and Women, kapitola "Women nad Buddhism in Thailand - Legal Position of Women Today"

Hana Bartecká

Ženy a buddhismus v Thajsku - Dnešní právní pozice žen
Historický přehled

Během *Sukhothai* období, které trvalo téměř dvě stě let (13.-15.st.) byly ženy ve vysokém postavení a byly respektovány. Převládala domněnka, že by manželky mohly mít kontrolu nad penězi a manželé by je měli poslouchat.

V *Ayutthaya* království v Thajsku (1350-1767) bylo postavení žen o něco nižší.

Během tohoto období otroctví nabylo obrovských rozměrů a otrokyně pobíraly mzdu o polovinu nižší než muži. Kolem r. 1361 Právo manželů a manželek povolovalo mužům praktikovat polygamii a trestat fyzicky své manželky, „napravovat je“ a fakticky snižovat jejich postavení „zvířete“ (bizona).

V raném 19.st. na počátku Rattanakosim období postavení žen v Thajsku zašlo dál. V 1804 soubor práv upevnil předpisy *Ayutthaya* éry známá jako Práva třech pečetí. Tato práva napomohla praktikování polygamie a klasifikovala manželky do následujících třech skupin:

a) hlavní manželka (*Mea Klang Muang*) což je žena, která se stala manželkou muže díky rodičovským dohodám; b) vedlejší manželka (*Mea Klang Nork*) žena, která se stala manželkou na požadavek manžela; c) manželka otrokyně (*Mea Klang Tsai*) žena, která byla mužem koupena a stala se jeho manželkou. Tato práva byla podporována systémem vlády, který nebral zřetel na žádná lidská práva.

Na konci 19. století během vlády krále Ramy IV. nebo krále Mongkuta některá z těchto práv byla pozměněna nebo

odvolána. Král zakázal nedobrovolný prodej manželek rozhodnutím jejich manželů a otců. Povolil ženám odmítnout vstup do manželství předem smluveného proti jejich vůli.

Král Rama V. byl mnohem progresivnější, zrušil otroctví, legalizoval prostituci, aby ochránil ženy před nesvědčitými muži a dal ženám větší právo rozhodovat v rodinných záležitostech. Král aby šel příkladem jmenoval svou manželku královnou Saovabha vládkyní země během své nepřítomnosti v r. 1896.

Jeho syn, král Rama VI., zavedl povinné vzdělání pro všechny Thajce včetně žen. Také vyslovil podporu monogamii a stanovil zodpovědnost vymýcení polygamie na ženy samotné. Naznačoval, že „dobrá“ thajská žena by se odmítla vdát za takové muže, kteří se chovají k ženám jako k hejnu kuřat. Tento popud, jak změnit postavení thajských žen, nebyl vzat v úvahu v žádném významu a nebylo mu věnováno tolik pozornosti kolik by si zasloužil.

Nicméně otázka společenského postavení žen v Thajsku má historickou a náboženskou dimenzi. V 13. st., kdy se Thajsko stalo státem interakce třech politicko-kulturních faktorů - monarchie, buddhismu, postavení žen - hrála důležitou roli v klasifikaci žen do dvou kategorií:

1) ženy královského a aristokratického původu; a 2) ženy obyčejného venkovského původu.

Ženy aristokratického původu byly mnohem více závislé na svých mužských protějšcích, kteří podporovali jejich životní styl, a měly méně osobní svobody než prostí lidé. Hrály sekundární roli podporujících manželek, starajících se a vychovávajících matek vysoce mužsky dominující společnosti vládnoucí elity. Některé role byly důležité k udržení feudálního systému absolutní monarchie. Obvykle byly tyto ženy vyměňovány jako dary mezi královskými a šlechtickými domácnostmi, aby založily politická propojení a aliance.

V průběhu proměny ekonomie se zvýšila sociální rozdílnost a objevila se střední třída. V rámci těchto kategorií byly některé ženy dostatečně privilegovány na to, aby dosáhly vyššího vzdělání a profesí, jako je učitelství, medicína a právo. Mnoho dalších žen, které neměly podobné možnosti a příležitosti k podpoře, byly zanechány stranou, mohly najít práci v sektoru služeb a často v zemědělství.

Zatím co mnoho žen aristokratického původu bylo vysoce vzdělaných jejich záměrem nebylo sledovat profesi. Učily se cizím jazykům a západním způsobům, aby byly schopny podporovat své manžely v sociální sféře a v politické aréně, kde jejich muži zastávali roli vůdců během procesu budování národů. Po revoluci v r. 1932 pohyb směrem k participačnímu stylu vlády vytvořil požadavek na vzdělanou pracovní sílu, která by řídila administrativní mašinerii státu. V době nedostatku vzdělaných mužů bylo ženám poprvé dovoleno pracovat ve veřejných službách (30. léta 20.st.), ačkoliv většina z dostupných pracovních míst byla pouze církevními pozicemi. Zároveň byla zrušena polygamie a ženám bylo dána možnost volit, která se stala součástí univerzálního volebního práva v zemi. Tyto možnosti a práva byly nicméně výsledky sociálních a právních reforem, které začaly mnohem dříve (polovina 19.st.) a které transformovaly charakter městského života v Thajsku.

Po 2. sv. válce bylo čelilo Thajsko značnému tlaku mezinárodního jednoty, aby se vyrovnalo mezinárodním standardům stanovených v mezinárodní listině lidských práv přijatou Spojenými národy v r. 1948. Deklarace oslovovala členské státy, aby eliminovaly všechny formy diskriminace, zvláště ty, které se týkaly žen. Thajsko také podporovalo Mezinárodní ženský rok v r. 1975 a také UN Desetiletí žen (1976-1985). Založila Národní výkonný výbor, aby uskutečnila plány Mezinárodního ženského roku. Národní ekonomický a sociální vývojový výbor ustanovil metody přístupu k ženám a v r. 1978 byl jeho úkol naplněn načrtnutím dvacetiletého plánu

týkajícího se zlepšení společenského postavení žen. Ten byl následován nařízením národní komise ženských záležitostí, která reprezentuje hlavní orgán národní úrovně k prosazování ženského rozvoje v ženském světě. Ačkoliv v r. 1985 Thajsko podporovalo Konvenci o eliminaci všech forem diskriminace proti ženám, tato podpora byla blíže určena následující deklarácí: „Královská thajská vláda by ráda vyjádřila své porozumění, že účelem Konvence je eliminace diskriminace žen a souhlas každé osoby, muže a ženy též, že rovnost před zákonem je v souladu s principy stanovenými ústavou Thajska“ Tato deklaráce byla dále určena následujícími třemi opatřeními:

- 1) Ve věcech týkajících se národní obrany v rámci zachování veřejných nařízení služby a činnosti vojenské a spoluvojenských sil si královská thajská vláda zachovává právo používat opatření Konvence v jednotlivých odstavcích 7 a 10 v hranicích stanovených národním právem regulací a praxí.
- 2) O ženách pracujících v noci, pokud se jedná o jejich ochranu, královská thajská vláda předpokládá, že aplikace těchto opatření bude předmětem hranic a kritérií stanovených národním právem regulací a praxí.
- 3) Královská thajská vláda nepovažuje samu sebe za svázanou dalšími početnými odstavci Konvence.

Tato tři opatření v sobě zahrnují, že Thajsko nesouhlasí s tím být svázáno následujícími opatřeními Konvence:

- a) Žádná diskriminace vzhledem k veřejným službám a veřejným funkcím na všech úrovních vlády.
- b) Žádná diskriminace v přístupu ke vzdělání.
- c) Úmluva, že ženy mohou mít rovná práva.
- d) Stejně možnosti zaměstnání mužů a žen.
- e) Smlouvy omezující právní kapacitu žen budou neplatná.
- f) Rovná práva pro muže a ženy s respektem k manželskému zjištění.

g) Opatření, které propůjčuje soudní pravomoc Mezinárodnímu soudnímu dvoru, aby jednal přes rozpory v Konvencích. Tyto výhrady části thajské vlády k zajištění rovných práv žen jsou bezpochyby diktovány a ovlivňovány převládajícím kulturním náboženským, sociálním a politickým prostředím v zemi.

Ženy a rodinné právo

Sekce 28 Ústavy z r. 1984 považovanou za nejliberálnější část, dala rovná práva oběma pohlavím, mužům i ženám, a udělala krok k reformě všech rodinných práv. To vedlo k odvolání různých práv, která bránila ženám od vstupu k určitým profesím např. zahrnující ministerstvo vnitřních záležitostí, zakazovalo ženám stát se žalobkyněmi a ministerstvo spravedlnosti zakazovalo ženám stát se soudkyněmi.

Sekce 28 zároveň specifikuje dvouletou lhůtu v pozměňování a přijímání nových práv dávajících mužům a ženám rovná práva. Přestože projevilo pomalé tempo v uzákoňování a uskutečňování, tato práva nabízela více příležitostí pracovního uplatnění zahrnující rovné platy za stejnou práci. Ženy se teď mohly stát soudkyněmi, vedoucími místních administrativních úřadů, podoblastech a vesnicích.

V r. 1976 bylo i rodinné právo pozměněno - dávalo manželům a snoubencům rovná práva. Opatření, které povolovalo manželovi být hlavou rodiny, vybírat místo bydliště a mít kompletní kontrolu nad zájmy, bylo zrušeno. Muži v rolích manželů zároveň ztratili práva dát svolení k zaměstnání manželky, k ovládání majetku skupiny a k udržování patriarchální moci.

V rámci nového rodinného práva z r. 1976 manželé a snoubenci byli považováni za vzájemně si zodpovědné a zachovávali a podporovali jeden druhého ve vzájemném ovlivnění schopnostmi a předpoklady partnera. Oba jsou společnými

vlastníky manželského majetku, stejně tak jako prenatální shody a zároveň společně sdílí výchovu svých dětí.

Nicméně všechny tyto změny neposkytly dostatečnou ochranu ženám. Např. neexistoval žádný mechanismus, který by ověřil, zda budoucí manžel ženy nebyl již ženat. Mnoho mužů těžilo z tohoto právního nedostatku, často mělo mnoho manželek, které mohou zjistit realitu jen v případě manželovy smrti. Manželky různé od první manželky nemají žádná vlastnická práva, protože právo nepřipouští polygamii. Toto opatření bylo přepracováno v r. 1990. Vyžadovalo, aby thajský dvůr připustil ekonomický status zahrnutých stran a v rámci některých dalších okolností poskytl i druhé ženě nějaké majetková práva, přestože manželství bylo nezákonné.

Zasnoubení

Podle sekce 1 Rodinného Práva z r. 1976 platí, že pokud žena obdrží jakýkoli majetek od muže jako důkaz předmanželského slibu, stává se jejím majetkem po svatbě. V r. 1990 byla tato sekce přidána a podle ní je zasnoubení platné, když muž předává majetek zamýšleje důkaz, že svatba nejspíše proběhne. Tato změna není kompatibilní se zvykem mnoha částí země, kde majetek není faktorem k právoplatnosti zasnoubení. Uznání rodiči a dalšími příbuznými zprávoplatňuje akt.

Jestliže obě strany vzájemně souhlasí se zrušením zasnoubení, musí žena vrátit dárek. Jestliže muž zruší zasnoubení bez platného důvodu je ženě dovoleno ponechat si dárek. Ačkoliv soud nemůže zasahovat mezi dvě strany, v případě zrušeného zasnoubení má jakákoli ze stran právo podat žalobu kvůli materiální kompenzaci a emocionálnímu poškození. Právo zároveň určuje, že obě strany, muži a ženy musí být ve věku sedmnáct a více let, aby mohli být zasnoubeni.

Zdeňka Vlčková

Jsou zde některé části článku, které rozhněvaly mnoho skupin společnosti, zejména pak ženy. Příklady jsou uváděny z citace paragrafu 1437 thajského občanského a trestního zákoníku, který dovoluje, aby se muž zaručil za zasnuby rodičům nebo poručíkům, pokud s tím bude žena souhlasit. Může se také stát, že se svatba neuskuteční a v tom případě si muž může činit nárok na svůj dar. Také paragraf 1445 stejného zákoníku ustanovuje, že při zrušení zasnoubení může muž požadovat vyrovnání od každého muže, který měl pohlavní styk s jeho budoucí ženou a věděl nebo mohl vědět, že už byla zasnoubená. Paragraf 1446 zákoníku nedovoluje muži zrušit zasnoubení, ale může požadovat vyrovnání od každého muže, který měl pohlavní styk nebo se ho snažil mít se ženou bez jejího souhlasu, zejména pokud věděl, že je zasnoubená.

Svatba

Podle občanského a obchodního zákoníku, knihy V, paragrafu 1448, strany vstupující do manželství musí být starší sedmnácti let, jinak je nutný souhlas rodičů. Pokud rodiče souhlas nedají, strany se proti jejich rozhodnutí mohou obrátit na soud. Svatby mezi pokrevním příbuzenstvem, spřízněnými a adoptovanými osobami nejsou povoleny.

Podle manželského práva z roku 1361 byla povolena polygamie. Tento zákon platil až do roku 1935. Dnešní právo napomáhá k praktikování monogamie s tím, že snoubenci nesmí být duševně choří. Přesto, polygamní svatby nejsou v dnešní době neobvyklé. Podle thajského práva totiž není bigamie kriminálním činem.

Po svatbě, podle běžného práva, musí žena přijmout manželovo příjmení. Mnoho thajských žen vyjádřilo své přání ponechat si své dívčí jméno nebo ho připojit ke jménu manžela. Výsledkem těchto snah byl návrh pozměňovacího zákona k zákonu o osobních jménech, který byl předložen parlamentu v roce

1984. Výsledkem prvního hlasování byl souhlas s tím, aby si ženy ponechávaly své dívčí jméno nebo ho připojili k manželovu. Některým členům parlamentu se tento výsledek nelíbil a vyžádali si druhé hlasování. Ptali se poslanců, kteří, z jakýchkoli důvodů, chyběli při prvním hlasování, jestli by se mohli účastnit druhého zasedání a hlasovat. V druhém hlasování návrh zákona těsně neprošel.

Dítě může používat jméno matky pouze v případě, že je otec neznámý. Pokud si thajská žena vezme cizince, jejich děti nezískávají thajské občanství.

Rozvod

Mnoho thajských žen kritizuje opatření občanského a obchodního zákoníku, která se týkají rozvodu. Ačkoliv paragraf V z roku 1935 povoluje pouze monogamní manželství a cizoložství označuje za zákonný důvod k rozvodu, mohou toho využít pouze muži. Žena dosud nemá právo podat žádost o rozvod z důvodu manželovy nevěry, pokud nedokáže, že si její manžel vydržuje jinou ženu jako svou manželku. Jak je známo, nevěra je těžko dokazatelná i v západních zemích.

Thajský trestní a občanský zákoník, kniha V, paragraf 1516 uvádí deset důvodů rozvodu. Některé jsou stanoveny podle podstaty provinění nebo manželského přestupku - jako je cizoložství, špatné zacházení, fyzická a duševní krutost - kdežto jiné jsou založeny na stálém selhání manželství - jako je neznámé místo manželova či manželčina pobytu, soužití bez pohlavního styku dezerce nebo přenosné choroby.

Ačkoliv je v Thajsku rozvod pomocí soudního sporu ještě nezvyklý, lze dosáhnout nenapadnutelného rozvodu uzavřením dohody o rozvodu obou stran s oblastním úřadem. V takových případech stát nepožaduje udávání důvodu.

V případě, že se spor týká i dětí, soud nemá žádné specifické zákony, které by rozhodovaly o otázce péče o dítě. Když se pár dohodne na rozvodu, smí také navrhnout dohodu,

která by upřesňovala podmínky péče o děti. To znamená, který rodič bude mít vyživovací povinnost a který rodič bude mít dítě v opatrování. Jestliže se rodiče nedohodnou, pak tuto otázku řeší soud.

Dělení manželského majetku

Až do roku 1935 měl manžel moc spravovat veškerý majetek sám. Tento zákon byl změněn roku 1976, a to tak, že manželé spravují svůj majetek společně a v případě rozvodu se majetek rozdělí rovným dílem.

Během manželství jsou příjmy manželů považovány za společný majetek. Při rozvodu se společný majetek dělí na půl až po zaplacení všech dluhů. Jsou přesně daná pravidla upravující závazky a povinnosti manžele nebo manželky urovnat dluhy.

Podle trestního a občanského zákoníku, knihy V, paragrafu 1465 - 1493, zákon rozpoznává dva druhy majetku; ten, který vlastnil každý z manželů před svazkem a majetek, který byl získán od manžela nebo manželky během manželství formou daru nebo dědictví. Druhá skupina majetku není předmětem dělení při rozvodu, ale zůstává ve vlastnictví daného manžela. Všechny ostatní majetek musí být rozdělen mezi manžele.

Mohou ovšem vyvstávat i další problémy. Jestliže si např. jeden z manželů nevedl dostatečně účetní knihy, zvláště u likvidního majetku nebo není-li jasně uvedeno, jak byl jednotlivý majetek získán. V takových případech věc řeší právníci, aby se dospělo ke spravedlivému dělení.

Vyživování a podpora

V thajském právním zákoníku je velmi málo stanov, které se vztahují k manželské nebo vyživovací povinnosti po rozvodu. Pokud se týče vyživovací povinnosti, zákon rozvádějícím se rodičům nařizuje, aby se dohodli na rodičovském příspěvku. Pokud se rodiče nedohodnou, věc je podstoupena soudu. Protože

vyživovací povinnost mají oba rodiče, soudy přihlížejí k finančnímu postavení každého z nich.

Trestní a občanský zákoník, paragraf 1526, kniha V, z roku 1976, pojednává o otázce manželské podpory a to tak, že nezáleží na pohlaví. Podpora je určena pro toho manžela, jehož nárok na ní je chráněn zákonem. Takový nárok musí být ujasněn v době uspořádání rozvodu. Při vynášení rozsudku musí soud vzít v úvahu finanční postavení a možnosti budoucího výdělku každého z manželů.

Ženy a trestní právo

A) Prostituce

V Thajsku je prostituce největším ohrožením ženského pocitu důstojnosti. Zdroje uvádí, že se prostituci věnuje půl milionu až milion žen. Při mém nedávném výletu do severního Thajska jsem zjistila, že v některých vesnicích je těžké najít 13-ti letou dívku, která by byla pannou. V dřívějších dobách nebyli rodiče šťastní pokud se jim narodila dcera, ale dnes je to naopak.

Přítomnost vojáků v zemi během války ve Vietnamu byla částečně odpovědná za zvýšení prostituce. Prostitutky říkají, že jsou „dělnice v sexuálním průmyslu“, protože jejich příjmy přispívají k hrubému domácímu produktu. Avšak existují i jiné příčiny prostituce v Thajsku, jako chudoba, nedostatečné vzdělání a také fakt, že mnoho mladých dívek je prodáno a přinuceno k prostituci pro peníze jejich rodinami, příbuznými nebo nejbližšími přáteli. Většina prostitutek má pouze čtyři roky základního vzdělání, některé mají i sedm let, zatímco ostatní nemají žádné vzdělání.

V Thajsku je trestným činem vlastnit nevěstinec a získat osobu za účelem prostituce. Zločinem je také žít z příjmů prostitutky a nabízet prostituci na veřejných místech

Existují čtyři hlavní zákony thajského trestního zákoníku, které regulují sporné otázky:

1) *Zákon o nezákonném obchodování se ženami a dívkami (1928)*. Donedávna nebyl tento zákon příliš používán. Pokutuje každého, kdo bere nebo přivádí ženy či dívky k nezákonným účelům. Tresty jsou stanoveny v maximální výši sedmi let ve vězení nebo pokutou 1 000 Bahtů, což činí 40 dolarů. V posledních letech bylo navrženo, aby se tresty zpřísnily a aby se formulace změnila z dívek na děti. Tím by byli chráněni také mladí chlapci, kteří jsou často získáváni pro prostituci.

2) *Zákon o potlačení prostituce (1960)*. Tento zákon definuje prostituci jako „promiskuitní sexuální službu za odměnu“. Obě příslušné strany – prostitutka a pasák – jsou odpovědní, zákazník nemůže být obviněný. Tresty jsou stanoveny na tři měsíce ve vězení, pokuta ve výši 1 000 Bahtů nebo oba tresty dohromady. Podle paragrafu 9 tohoto zákona majitelé nevěstince mohou být potrestáni maximálně jednoletým vězením, pokutou 4 000 Bahtů (160 dolarů) nebo mohou dostat oba tresty.

3) *Trestní zákoník z roku 1965*. Tento zákon byl upravený v roce 1982 a nyní ukládá tvrdší tresty v situacích, které popisuje Zákon o potlačení prostituce. V paragrafu 282 z roku 1982 lidem navádějícím dívky k prostituci se ukládá trest odnětí svobody od 3 do 15 let a pokuta v hodnotě 6 000 až 30 000 Bahtů, pokud je dívka mladší 18-ti let. Osobám navádějícím dívky mladší 13-ti let, které s tím nesouhlasí, hrozí trest odnětí svobody mezi 10 a 20 léty, pokuta mezi 20 000 a 40 000 Bahtů (800 – 1600 dolarů), doživotní vězení nebo rozsudek smrti. Je úsilí zvednout věkovou hranici způsobilosti na 15 let, takže čin spáchaný s dívkami pod touto věkovou hranicí, i s jejich souhlasem, bude porušovat zákon.

4) *Zákon o místech zábavy 1966*. Tento zákon usměrňuje místa zábavy, která se týká mravů. Cílem tohoto zákona je zabezpečit, aby se ze zábavných míst nestávaly nevěstince. Také dává pravomoc řediteli sociálního oddělení poslat prostitutky na dokončení trestu do vládního rehabilitačního centra, kde jim je poskytnuta lékařská pomoc a kurzy různých

činností nebo příprava pro zaměstnání, po dobu nejdéle jednoho roku.

Tyto čtyři zákony se uplatňují velmi selektivně. Když je osoba obviněna z trestného činu spadajícího pod tyto zákony, žaloba může být vznesena v rámci zákona o potlačení prostituce a ne pod trestním zákonem, takže ve výsledku jsou tresty nižší. Mimo to se potrestá oběť, kdežto zákazník není stíhán. Je zde tendence zpřísnovat tresty pro pasáky a majitele nevěstinců. Často jsou do tohoto problému zapleteny policejní a soudní orgány.

Dalším důvodem, proč nebyli zákony tak striktně používány, jak by mohly, byl ten, že mnoho Thajců si až donedávna neuvědomovalo nebezpečí dětské nebo jiné formy prostituce a jejich postoje k AIDS nebo jiným pohlavně přenosným chorobám se pohybovaly od ignorování k stoicismu.

Rozsáhlé zprávy o těchto problémech v tisku, zvláště které se týkají velmi mladých dívek, zvýšily vědomí mezi vzdělanými Thajci stejně jako mezi cizinci a ukázaly jim, že by si tohoto problému měli všimnout a že se jich také týká. Zde je paradox. Ačkoli více a více cizinců, spolu s rostoucím počtem Thajců, vyjadřuje zájem o možný dlouhodobý efekt prostituce na thajskou společnost a zejména pak na ženy. Nicméně je to cizinec, kdo v zemi udržuje obecně rozšířený obchod s prostitutkami a dětskou pornografií.

Jana Virágová

B) Sexuální zločiny

V Thajsku je zločin mít sex s ženou pod 15 let. Thajský trestní zákoník výslovně uvádí tresty za zločin únosu ženy za účelem nezákonného pohlavního styku.

Nicméně je to zločin, znásilnění, který nyní zvedá hladinu emocí a veřejné debaty. Na tuto oblast je definice znásilnění v Thajsku velmi omezená. Dle paragrafu 276 thajského trestního zákona jde o zločin znásilnění, pokud má muž pohlavní styk se

ženou, která není jeho manželkou a zločinu bylo dosaženo užitím vyhrožování nebo síly. Tato definice nezahrnuje manželku, a proto manžel nemůže být obviněn za násilím vynucený pohlavní styk se svou ženou.

Soudy v Thajsku interpretovaly pohlavní styk, k němuž došlo pouze po proniknutí penisu do vagíny. Všechny ostatní sexuální činy - jako násilný orální sex, sodomie a násilné proniknutí jinými předměty - jsou interpretovány jako napadení, což znamená lehčí rozsudek.

Kromě toho thajský trestní zákoník nemá specifická pravidla týkající se svědectví, která by mohla být aplikována na zločiny sexuálního zneužívání. To znamená žádnou ochranu svědků, zvláště v případě znásilnění, před křížovým výslechem obhajoby. Toto opatření obvykle chrání ženy před útočником, udává formální obvinění proti provinilci nebo pomáhá docílit spravedlnosti. Doložené svědectví, které je požadováno k uznání viny, je ale většinou nemožné zajistit.

Dle paragrafu 281 thajského trestního zákona jde o „urovnatelný“ zločin, i když znásilnění vyústilo ve vážné zranění nebo smrt. Jinými slovy, účastníci se mohou dohodnout a od obvinění může být upuštěno zaplacením peněžní náhrady oběti. Mluví se o tom, že pokud krádež, nemající ohled na hodnotu vlastnictví, není „urovnatelným“ zločinem, je absolutně nepřijatelné, že s ohavným zločinem, jako je znásilnění, může být nakládáno jako s podřadným zločinem podmíněčným dohodou a finančním vyrovnáním. Existující zákony by měly být pozměněny, aby odrážely současnou denní realitu.

V mnoha západních zemích, včetně Kanady, se relevantní paragraf trestního zákona pozměnil tak, že přeformuloval zločin znásilnění a postaral se o stejnou ochranu mužů a žen.

V roce 1983 kanadský parlament opravil trestní zákoník. Odstranil znásilnění jako specifický zločin a zařadil ho

legislativně pod kategorií zločiny sexuálního zneužití. Toto pozměnění má nyní mnohem širší definici „sexuálních zločinů“. Nyní sexuální zneužití znamená každý zločin sexuální povahy, při němž je narušena sexuální bezúhonnost oběti. Znásilnění je jedním z klíčových pojmů, takže základní problém je zjistit, nehledě na absenci zjištěných důkazů, zda byl dotyk sexuální povahy spáchán.

Sexuální zneužití nevyžaduje zkoušku sexuální orientace nebo sexuálního ukojení, což jsou pouze faktory. Na chování obžalovaného, dotýkajícího se genitálií svého malého dítěte, jako forma trestu, je nahlíženo jako na agresivní formu tyranie, která porušuje sexuální nedotknutelnost dítěte a může být klasifikováno jako sexuální útok.

Tyto nové zákony jsou interpretovány podle úrovně násilí a výhrůžek, které byly použity proti oběti. Při vynášení rozsudku u osoby, u níž byla zjištěna vina, musí soud vzít v úvahu stupeň násilí nebo použitou sílu při spáchání trestného činu stejně jako samotný sexuální čin.

Nyní podle paragrafu 271, 272 a 273 kanadského trestního zákoníku může manžel nebo manželka obvinít druhého ze znásilnění, pokud v době činu žili společně. Tyto parametry anulovaly stávající zákony, podle kterých nemohl být manžel shledán viným ze znásilnění své ženy, neboť podle svatební smlouvy manželka musela souhlasit s každým pohlavním stykem.

Podle paragrafu 271 je každý, kdo se dopustil znásilnění vinen ze

- a) žalovatelného trestného činu, za který hrozí až 10 let vězení; nebo
- b) trestného činu, za který může být odsouzen ve zkráceném řízení a poté uvězněn po dobu maximálně 18 měsíců.

Paragraf 272 o znásilnění se zbraní, vyhrožování třetí osobě nebo způsobení ublížení na zdraví, uvádí, že se osoba dopouští sexuálního útoku v rámci tohoto paragrafu, pokud

- a) užívá nebo hrozí použít zbraň nebo její imitaci

- b) hrozí ublížení na zdraví jiné osobě než je žalobce
- c) způsobí úraz žalobci, nebo
- d) se účastní zločinu s jinou osobou

je vinen žalovatelným trestným činem za který mu hrozí odnětí svobody ve výši maximálně 14 let.

Manžel smí být obviněn z tohoto trestného činu, pokud je oběť mladší 14 let a podle paragrafu 150.1 není ani její souhlas obhajobou. Opilost způsobená dobrovolným pitím alkoholu také nelze považovat za obhajobu a v tomto případě se ani nevyžaduje důkaz, jestli měl obžalovaný zbraň. Trestný čin je kompletní, jestliže žalobce z dostatečných důvodů věří, že obžalovaný byl odhodlán provést svůj záměr.

Paragraf 273 kanadského trestního zákoníku se týká znásilnění s přitěžujícími okolnostmi a specifikuje, že:

1. Každá osoba se dopouští znásilnění s přitěžujícími okolnostmi, když se dopustí sexuálního útoku, zraní, znetvoří, zmrzačí nebo ohrozí život žalobce.
2. Každá osoba, která se dopustí znásilnění s přitěžujícími okolnostmi, je vina žalovatelným trestným činem a bude odsouzena k doživotnímu vězení.

Tento trestný čin může být důvodem žádosti o povolení k odposlechu a oprávnění k sledování, může být základem pro vraždu prvního stupně a také k rozhodnutí, že je obviněný nebezpečný delikvent.

Interrupce

Otázka práva ženy na potrat vytváří v Thajsku, jako v každé jiné zemi, rozsáhlou debatu. Někteří argumentují, že neomezená interrupční práva by mohla vést k promiskuitě, jiní uvádějí silné argumenty proti takovým právům v kontextu tradičních a náboženských hodnot. Nejdiskutabilnější aspekt tohoto problému je, kdy se plod stává lidskou bytostí a zda je potrat vraždou bezmocného dítěte.

V Kanadě a USA jsou obě skupiny, jak pro-život tak pro-volbu, dobře organizované a využívají pádné argumenty pro své cíle a přesvědčení. Argumenty mezi těmito dvěma skupinami vedly ke konfliktům, anomickým aktům násilí proti sobě navzájem, výhružkám smrtí a v některých extrémních případech k vraždě doktora provádějícího potraty.

V Thajsku byl zákon pojednávající o potratu uzákoněn v roce 1956 a od té doby nedošlo k pozměnění, které by reflektovalo současnou situaci.

Dle paragrafů 301-305 thajského trestního zákona, je zločinem, pokud žena přeruší své těhotenství sama nebo jí někdo pomáhá ukončit těhotenství odborně. Avšak, pokud je lékařsky zjištěno, že gravidita by se mohla projevit škodlivě či nezdavě na ženě, nebo pokud je těhotenství důsledkem znásilnění či sexuálního zneužití, potom může kvalifikovaný lékař zákonnou interrupci vykonat.

Avšak, pojem „zdraví“ nebyl v thajském zákoně definován. V současné praxi doktoři mohou interpretovat jeho zneužití na bázi působení „negativně působícího genu“ na zdraví ještě nenarozeného dítěte.

Jako v mnoha jiných zemích, protipotratová lobby v Thajsku postrádá efektivitu, protože je špatně organizovaná, a proto jsou ilegální potraty zcela běžné. Ty se často projevují velmi škodlivě na ženě zdraví. Špatně vykonaný způsob práce, který ničí ženu a tím zabraňuje jejímu budoucímu těhotenství, nebo dokonce případná infekce, můžou znamenat i smrt ženy.

Byl podán návrh na změnu paragrafu 304, o právu na potrat, který by dovoloval zařadit potrat mezi dodatečné důvody přerušení těhotenství, takže by ženy mohly legálně získat přístup k takovým službám, jako řádné lékařské vybavení a poradenská služba.

I když v Kanadě nebyla interrupce ještě legalizována, v mnoha nemocnicích byly zřízeny komise tvořené lékaři

k rozhodování, zda žena může podstoupit potrat. Na základě své víry a osobního přesvědčení, některé nemocnice a gynekologové odmítají provést potrat z jakýchkoli důvodů.

Domácí násilí

Navýšení případů domácího násilí se stalo hlavním sociálním problémem ve světě. Kromě samotných projevů v různých formách, má také mnoho dysfunkčních efektů na všechny přímo zúčastněné. V USA a Kanadě většina žen, které byly zavražděny svými bývalými či současnými manželi nebo partnery, trpěli po dlouhou dobu vysokou hladinou emocionálního a fyzického týrání v rukách svých protějšků.

Donedávna byly případy domácího týrání považovány za vnitřní záležitosti rodiny, a i když bylo podáno trestní oznámení, policie nebyla ochotná zasáhnout. Běžně policie, stejně jako žalobci, v takových případech čelili pocitům marnosti, protože ženy se bály nebo se styděly přijít a vypovídat. V mnoha případech domácího násilí donutila neschopnost ženy finančního zabezpečení svého i svých dětí upustit od žaloby. Kulturní nátlak a normy také hrají velmi významnou roli k odrazení těchto žen přijít a vyhledat pomoc, nebo podat žalobu.

V Kanadě, protože tento problém nabyl epidemických rozměrů, byly přijaty nové zákony a mnoho starých bylo změněno. Dnes policie musí jednat a reagovat na jakoukoli stížnost a stát bude soudně stíhat viníka, i když žena odmítne dát svůj souhlas k podání trestního oznámení nebo pokud požádá, aby všechny žaloby, podané z důvodů domácího násilí proti manželovi, byly staženy. Bylo zavedeno mnoho oficiálních systémů podpor pomoci ženám i dětem, které zahrnují vládou zaručenou ochranu, ochranu domů a poradenské služby.

Existuje intenzivní snaha zvýšit povědomí široké veřejnosti o tom, že domácí násilí páchané na ženách je absolutně nepřijatelné. Byly vyvinuty speciální programy pro právní oddělení. Soudům bylo doporučeno účastnit se seminářů a kurzů o citlivém přístupu v případech domácího násilí. Byly zveřejněny závažné statistické údaje, aby každého upozornily na tuto zvyšující se hrozbu.

Dnes je mnohem snadnější pro ženu získat soudní nařízení ochrany proti manželovi, pokud pochopí, že je terčem hrozby týrání. Soudy často vynášejí za rozsudek kárné opatření. To znamená, že násilník by měl navštěvovat sezení vedená profesionálním poradcem ke změně chování a aby dostal svůj hněv pod kontrolu.

V této době Thajsko nemá speciální zákony ošetřující tyto věci, a většina takovýchto případů je klasifikována dle zákona o napadení. Dříve zde nebylo přílišné povědomí o tomto problému. Ke změně došlo až v roce 1987, když začala ženská hnutí po vládě požadovat schválení příslušných zákonů.

Bylo také navrženo, aby byli členové policejních složek dodatečně proškoleni ke zvýšené citlivosti při vedení výslechů v těchto případech. Avšak v tomto bodě nebylo dosaženo žádoucího výsledku.

Mnoho reformě zamýšlejících jednotlivců v Thajsku navrhlo, aby byl paragraf 289 trestního zákona změněn a „manželský vztah“ zařazen na seznam přitěžujících faktorů, což by znamenalo tvrdší postihy za trestný čin fyzického útoku na manželku.

Tažení za zlepšení legálního postavení thajských žen je energicky uskutečňováno Thajským Národním výborem pro ženské záležitosti, který ve svém akčním plánu pro léta 1995-2001 zdůrazňuje podporu tohoto cíle.